

BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

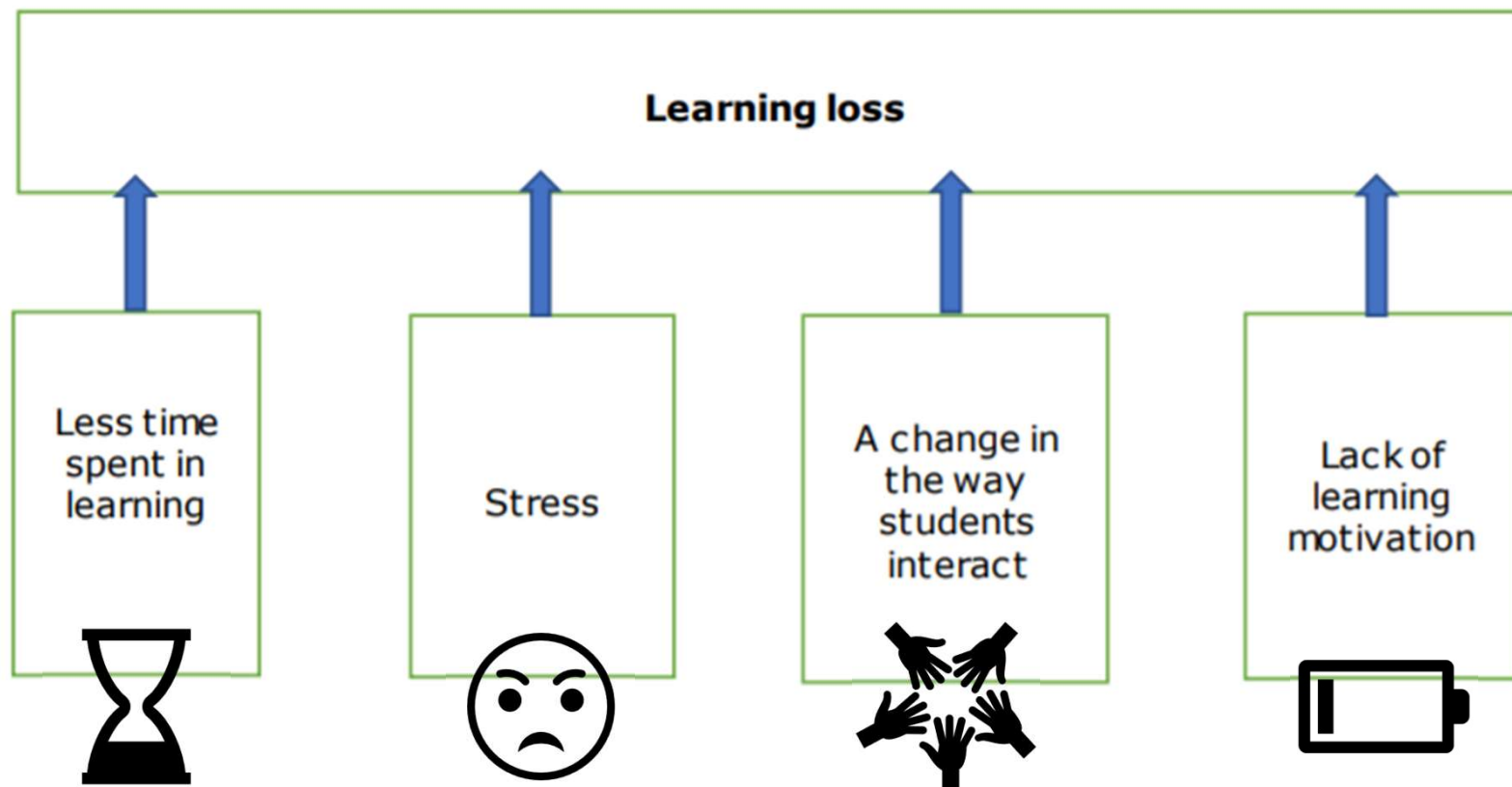
Inspiratiedag e-inclusie – 8 december 2020
**Gelijke onderwijskansen impliceert
ook een digitaal inclusiebeleid**

These 1: sluiting van de scholen tijdens de lockdown in voorjaar 2020 toonde de nood aan sterker digitaal inclusiebeleid pijnlijk aan

Afstandsleren leidde tot leerverlies...

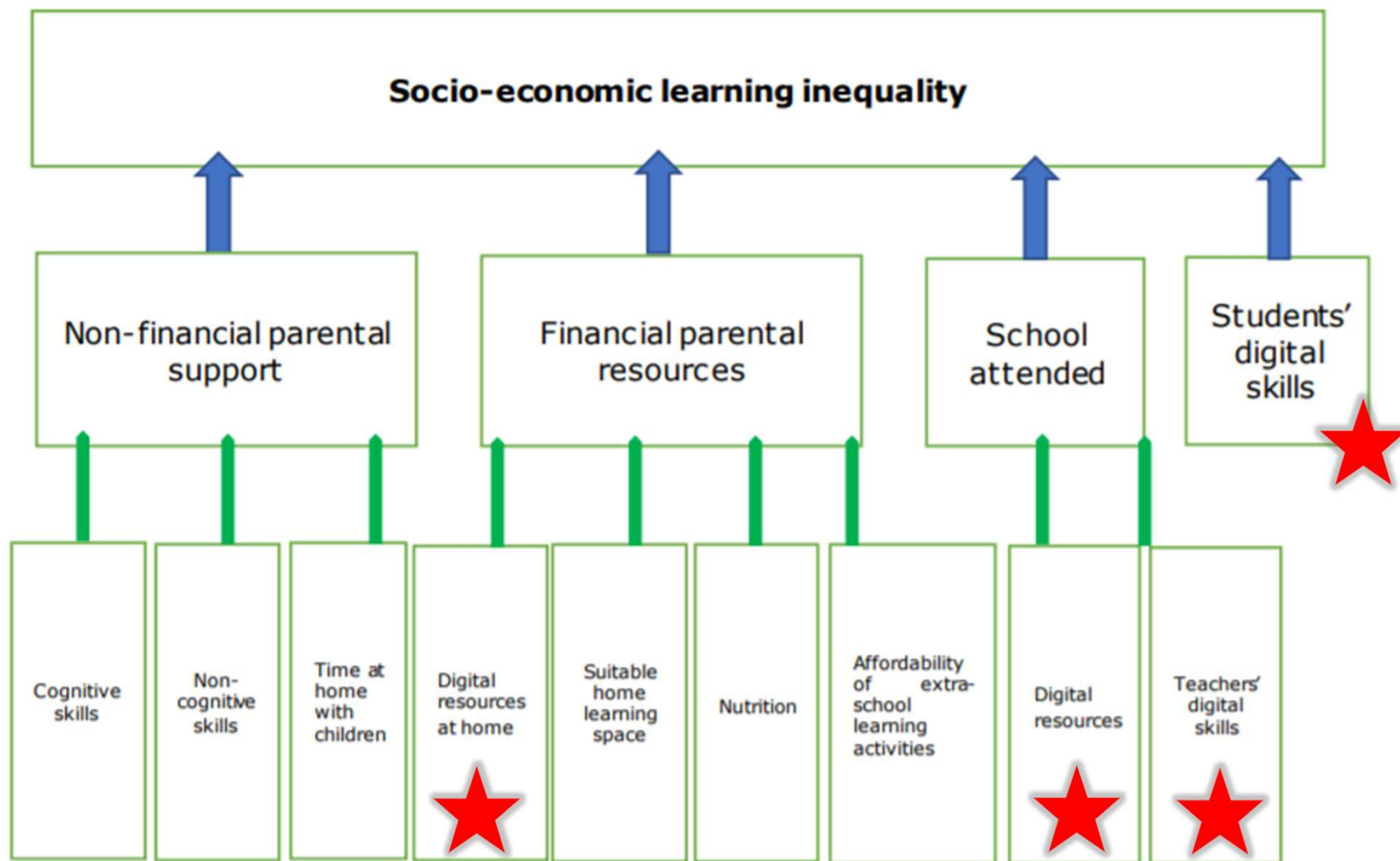

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: JCR Technical Report, European Commission

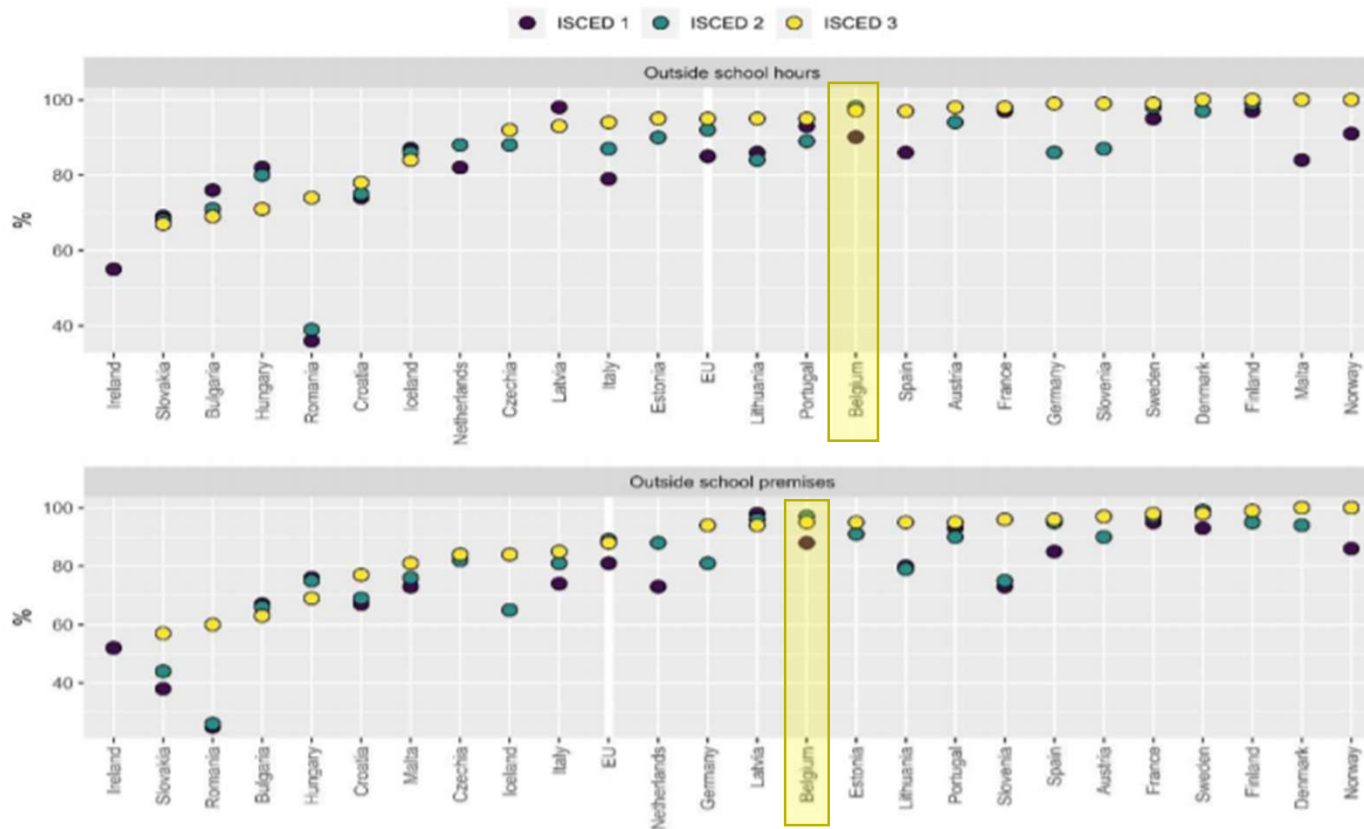
Leerverlies door afstandslernen was niet gelijk voor iedereen...

Meeste scholen beschikken over digitale leeromgeving

Figure 1. Students with a VLE at school that can be accessed outside school hours/outside school premises by ISCED level and country, academic year 2017 – 2018

Source: Second Survey of Schools, ICT in Education

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

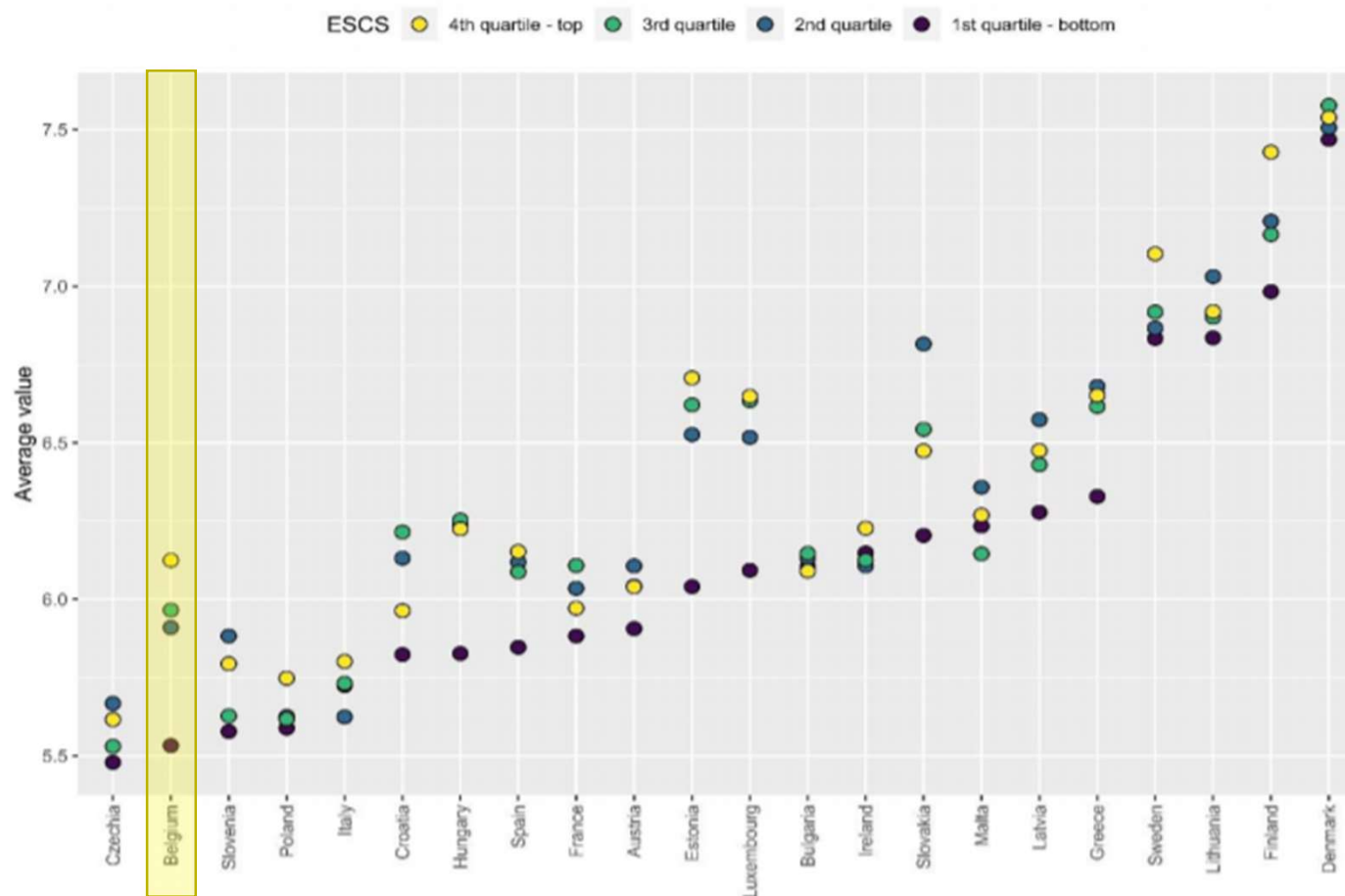
BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: JCR Technical Report, European Commission
Second Survey of Schools, ICT in Education

Minder ICT-materiaal in scholen met veel leerlingen met lage SES

Figure 8. ICT availability for the students to use at school by ESCS quartile

Source: PISA 2018, ICT familiarity questionnaire

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

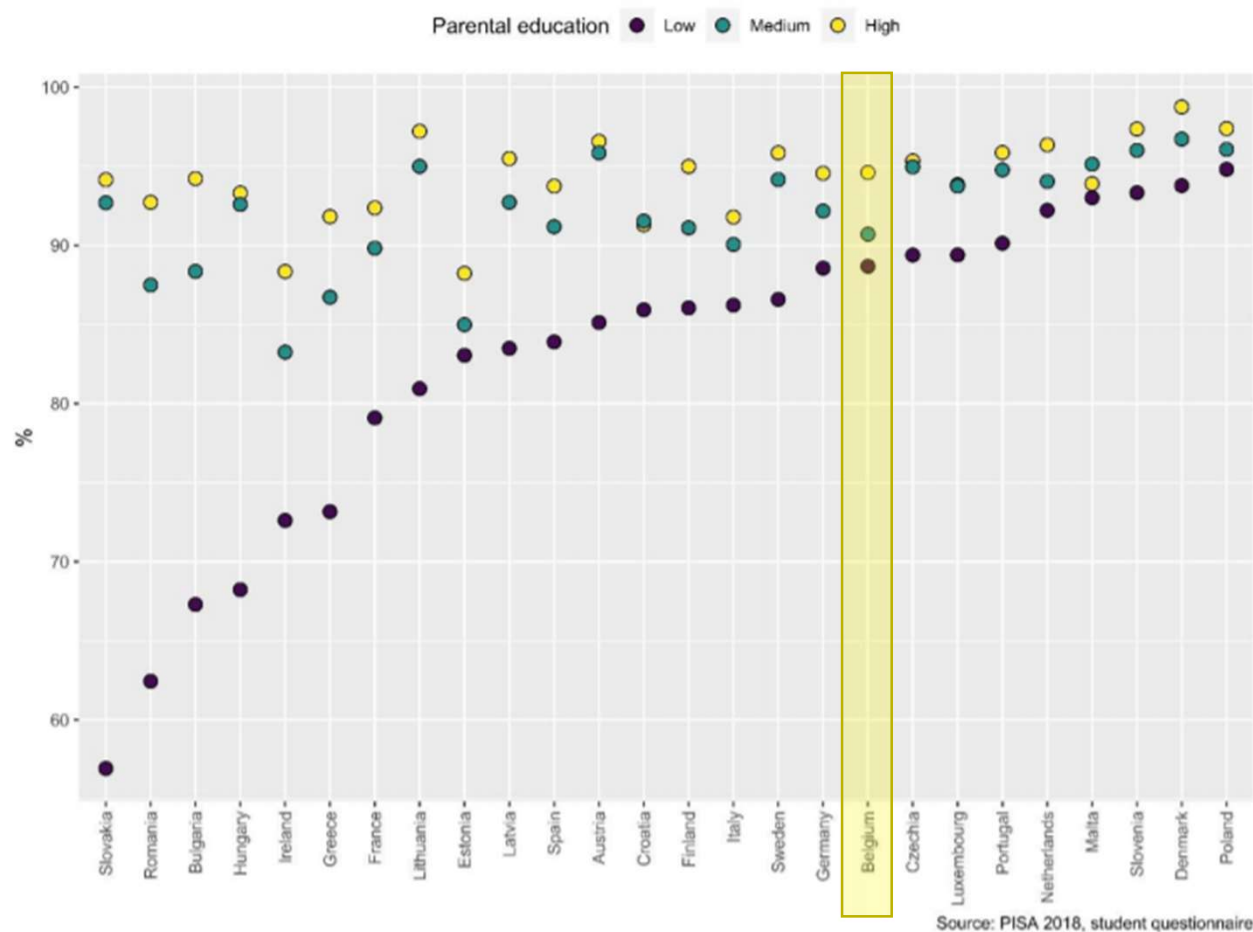
BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: JCR Technical Report, European Commission
OECD, PISA 2018

Meeste gezinnen beschikken over (minstens 1) computer thuis

Figure 4. Presence of a computer at home by parental education

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

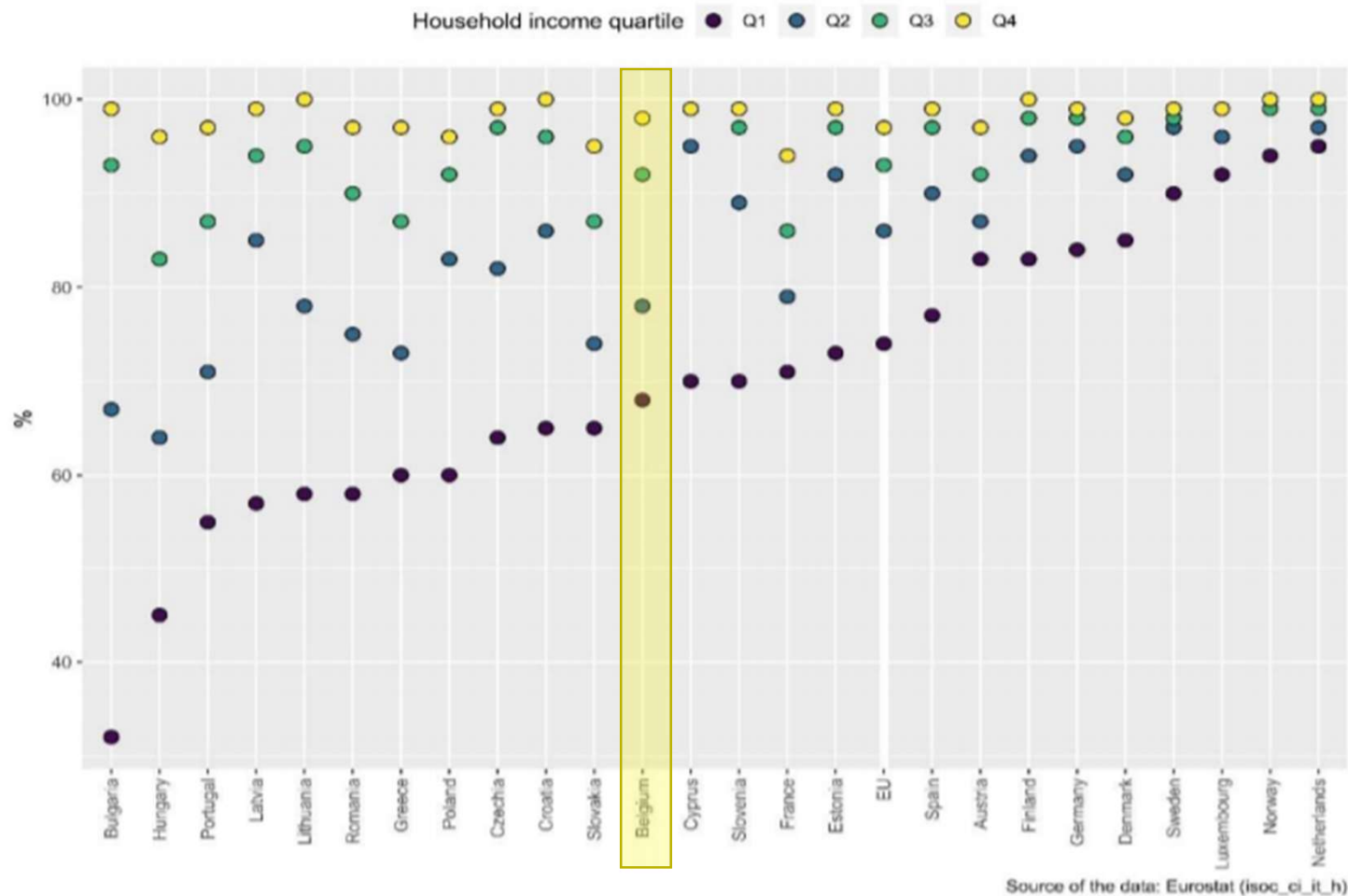
BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: JCR Technical Report, European Commission
OECD, PISA 2018

Toegang tot breedband internet thuis minder gelijk verdeeld

Figure 3. Broadband internet access by household income in the EU, 2019

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

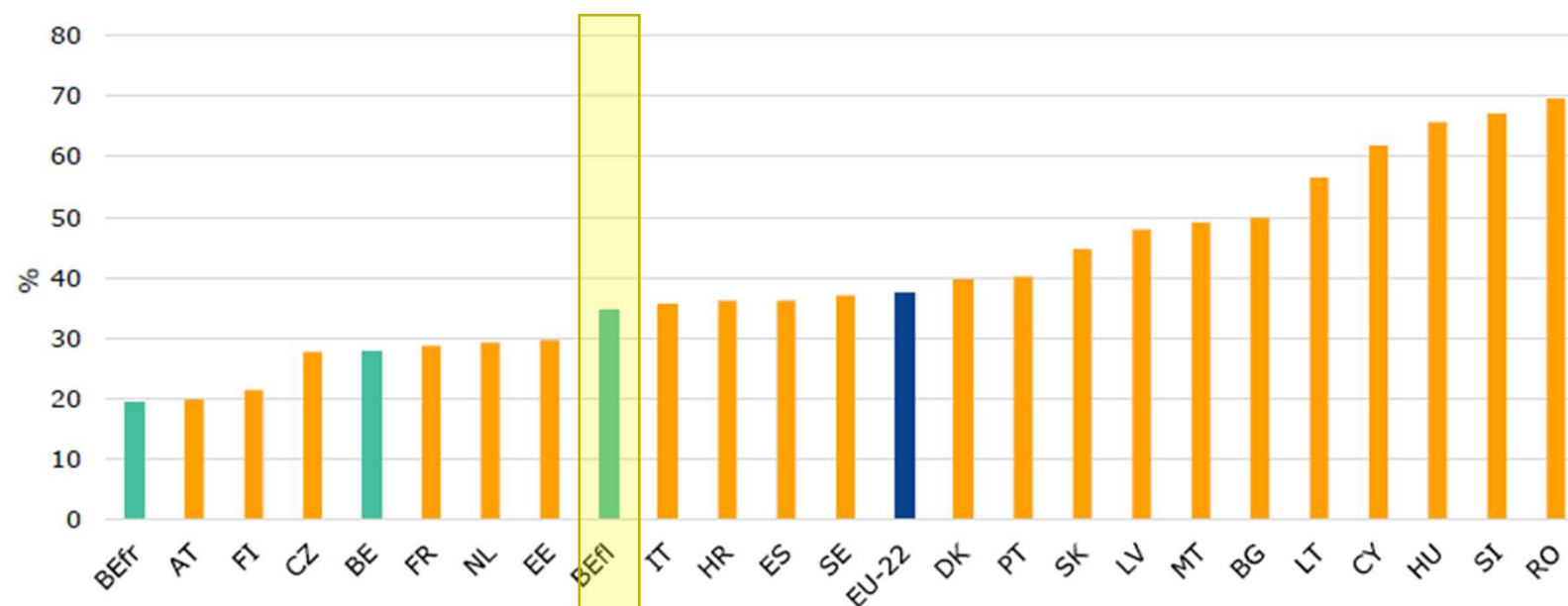
BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: JCR Technical Report, European Commission
Eurostat

Onze leraren voelen zich niet goed voorbereid op gebruik ICT

Figuur 3 – Percentage leerkrachten in het lager secundair onderwijs dat zich "goed voorbereid" of "zeer goed voorbereid" voelt op het gebruik van ICT voor onderwijsdoeleinden

Bron: TALIS 2018 Results (Volume I) – OESO, 2019.

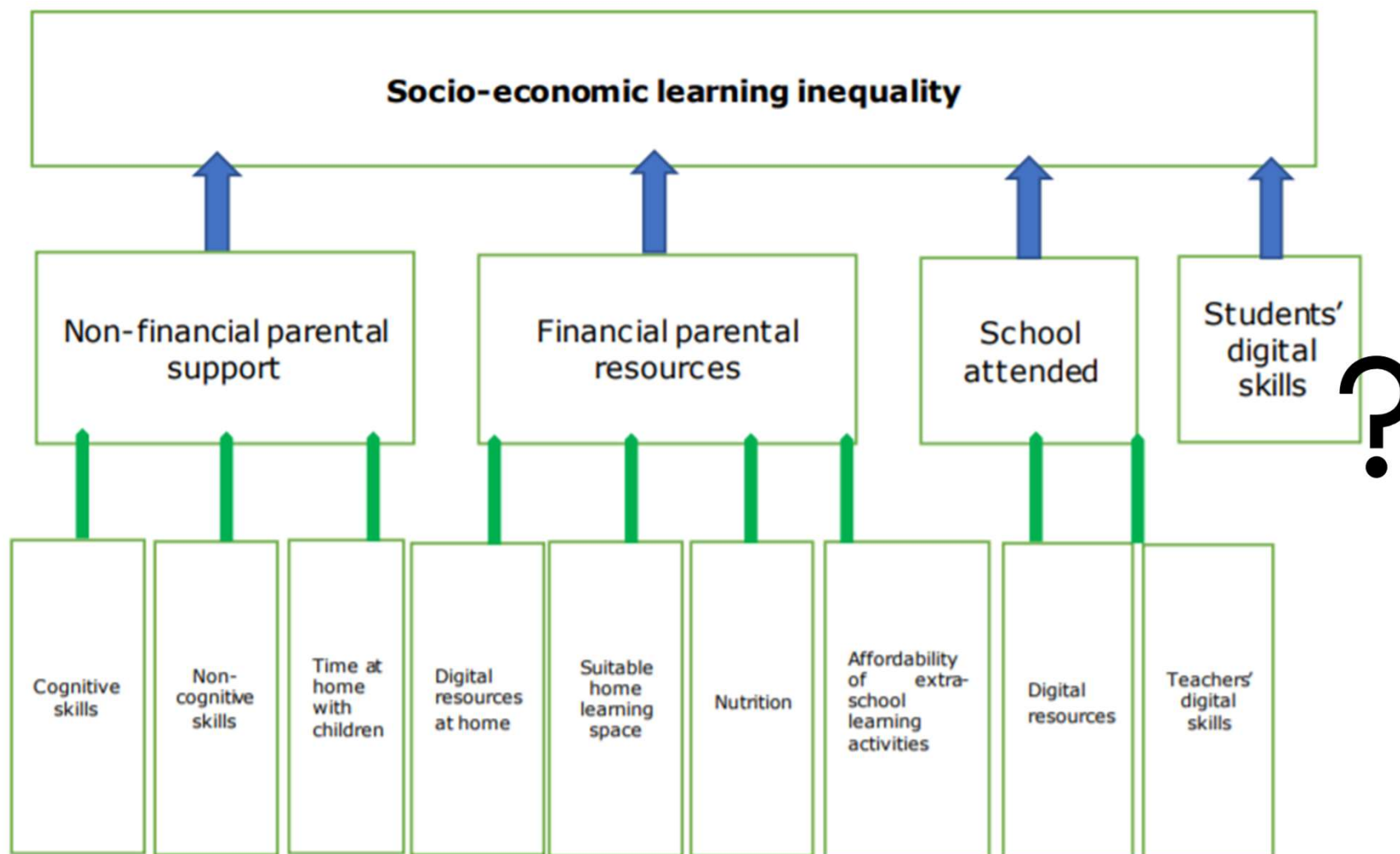

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: Education & Training Monitor 2020,
European Commission
OECD, TALIS 2018

Leerverlies door afstandslernen was niet gelijk voor iedereen...

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: JCR Technical Report, European Commission

These 2: verschillen in leerprestaties tussen leerlingen op basis van sociaal-economische afkomst, thuistaal en migratie-achtergrond, zien we ook terug in digitale vaardigheden. Digitaal inclusiebeleid maakt daarom integraal deel uit van een gelijke onderwijskansenbeleid.

Knelpunt: we hebben weinig onderzoek naar leerlingenprestaties op het vlak van digitale vaardigheden

Onderzoek waar we aan deelnemen met **nieuwe resultaten** de volgende jaren:

- Peiling 'informatieverwerving en –verwerking met ICT' in het basisonderwijs in mei 2021 (herhalingspeiling)
- Peiling 'kritisch denken en mediawijsheid' in 3de graad secundair onderwijs in 2021
- Programme for the International Assessment of Adult Competencies 2022-2023

Vlaanderen **neemt niet deel** aan:

- International Computer and Information Literacy Survey (ICILS) – volgende hoofdafname in 2023
- International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) – volgende hoofdafname in 2022

Peiling IVV en ICT in basisonderwijs

Tabel 5: Geselecteerde leergebiedoverschrijdende eindtermen ICT

De leerlingen kunnen

6	met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.
8	ICT gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.

Via praktische proef
bij 600-tal leerlingen
uit laatste jaar BaO in
2012

Belangrijke resultaten

- Technische vaardigheden goed beheerst bij alle leerlingen
- Informatievaardigheden zijn minder naargelang context minder gestructureerd
- Sociaal aanvaardbaar en begrijpelijk communiceren minder beheerst

Belangrijkste conclusies

- Verwerven technische ICT-vaardigheden lukt vrij via buitenschools leren
- Verwerven complexere informatie- en communicatievaardigheden veronderstelt wel meer formeel onderwijs
- Klassieke verschillen op basis van thuistaal, SES, migratie-achtergrond, cultureel kapitaal, ... doen zich vooral voor bij ontwikkeling complexere informatie- en communicatievaardigheden

Vlaanderen

is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN

ONDERWIJS & VORMING

Bron: Steunpunt Toetsontwikkeling en
Peilingen - 2013

Peiling IVV en ICT in basisonderwijs

Tabel 5: Geselecteerde leergebiedoverschrijdende eindtermen ICT

De leerlingen kunnen

6	met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.
8	ICT gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.

Achtergrondvariabelen die mindere prestaties verklaren

- Geslacht (jongens doen het minder)
- Schoolse achterstand of zittenblijven
- Lagere cognitieve vaardigheden
- Leerstoornissen (dyscalculie, dyslexie en ADHD)
- Andere thuistaal dan Nederlands
- Lagere sociaal-economische situatie van het gezin
- Beperkt cultureel kapitaal in het gezin
- Weinig stimulerend thuisklimaat
- Intrinsieke en extrinsieke motivatie
- Mate dat er niet aan de eindtermen gewerkt wordt
- Ontbreken van visie op school
- Gebrek aan professionalisering bij leraren

Vlaanderen

is onderwijs & vorming

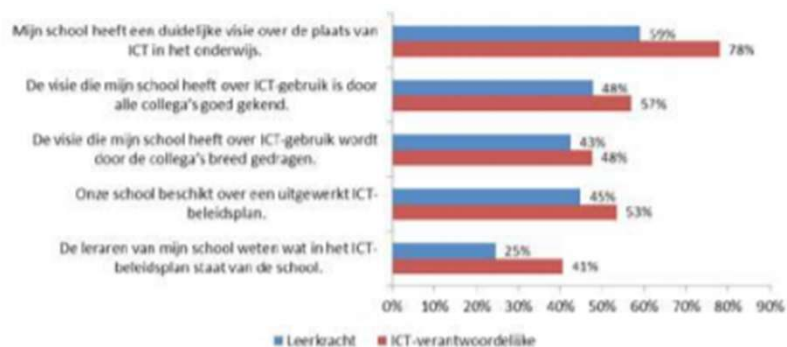
BELEIDSDOMEIN

ONDERWIJS & VORMING

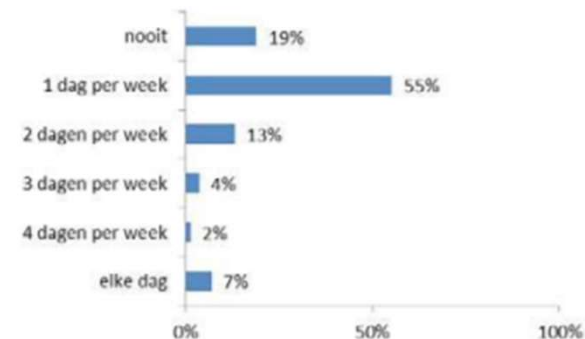
Bron: Steunpunt Toetsontwikkeling en
Peilingen - 2013

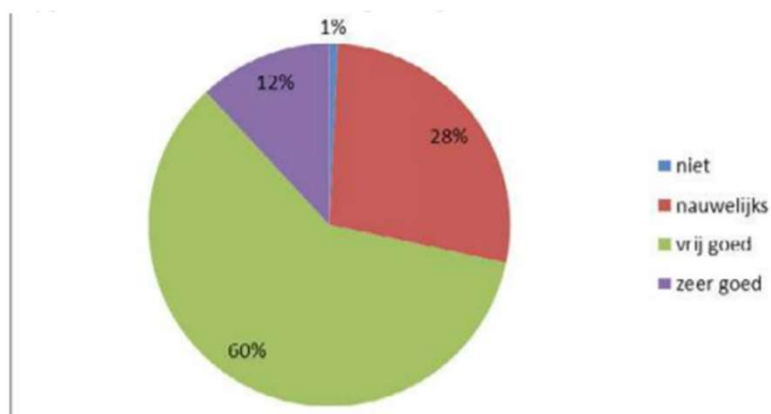
Peiling IVV en ICT in basisonderwijs

Figuur 7 – Mate waarin de leerkrachten en ICT-verantwoordelijken het eens zijn met stellingen over het beleid en de visie van de school m.b.t. ICT

Figuur 8 – Frequentie werken met computer in school

Figuur 9 – Gerapporteerde kennis ICT-eindtermen door de leerkrachten

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: Steunpunt Toetsontwikkeling en
Peilingen - 2013

PIAAC

GELETTERDHEID			GECIJFERDHEID			PROBLEEMOPLOSSEN IN DIGITALE OMGEVING		
Japan	296	0,68	Japan	288	0,74	Japan	294	1,19
Finland	288	0,67	Finland	282	0,71	Finland	289	0,83
Nederland	284	0,71	Vlaanderen	280	0,83	Australië	289	0,89
Australië	280	0,91	Nederland	280	0,71	Zweden	288	0,65
Zweden	279	0,68	Zweden	279	0,82	Noorwegen	286	0,57
Noorwegen	278	0,61	Noorwegen	278	0,79	Nederland	286	0,76
Estland	276	0,72	Denemarken	278	0,73	Oostenrijk	284	0,74
Vlaanderen	275	0,83	Slowakije	276	0,79	OESO-gem.	283	0,21
Tsjechië	274	0,98	Tsjechië	276	0,93	Denemarken	283	0,68
Slowakije	274	0,62	Oostenrijk	275	0,88	Tsjechië	283	1,10
Canada	273	0,57	Estland	273	0,53	Zuid-Korea	283	0,80
OESO-gem.	273	0,17	Duitsland	272	1,00	Duitsland	283	1,04
Zuid-Korea	273	0,58	OESO-gem.	269	0,19	Canada	282	0,68
VK (Eng/Nier)	272	1,02	Australië	268	0,95	Slowakije	281	0,82
Denemarken	271	0,62	Canada	265	0,71	Vlaanderen	281	0,82
Duitsland	270	0,92	Cyprus	265	0,79	VK (Eng/Nier)	280	0,93
Ver. Staten	270	1,05	Zuid-Korea	263	0,69	Estland	278	1,01
Oostenrijk	269	0,74	VK (Eng/Nier)	262	1,07	Ver. Staten	277	1,15
Cyprus	269	0,75	Polen	260	0,82	Ierland	277	1,01
Polen	267	0,60	Ierland	256	1,02	Polen	275	1,33
Ierland	267	0,92	Ver. Staten	253	1,17			
Spanje	252	0,71	Italië	247	1,06			
Italië	250	1,09	Spanje	246	0,62			

Vlaanderen

is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN

ONDERWIJS & VORMING

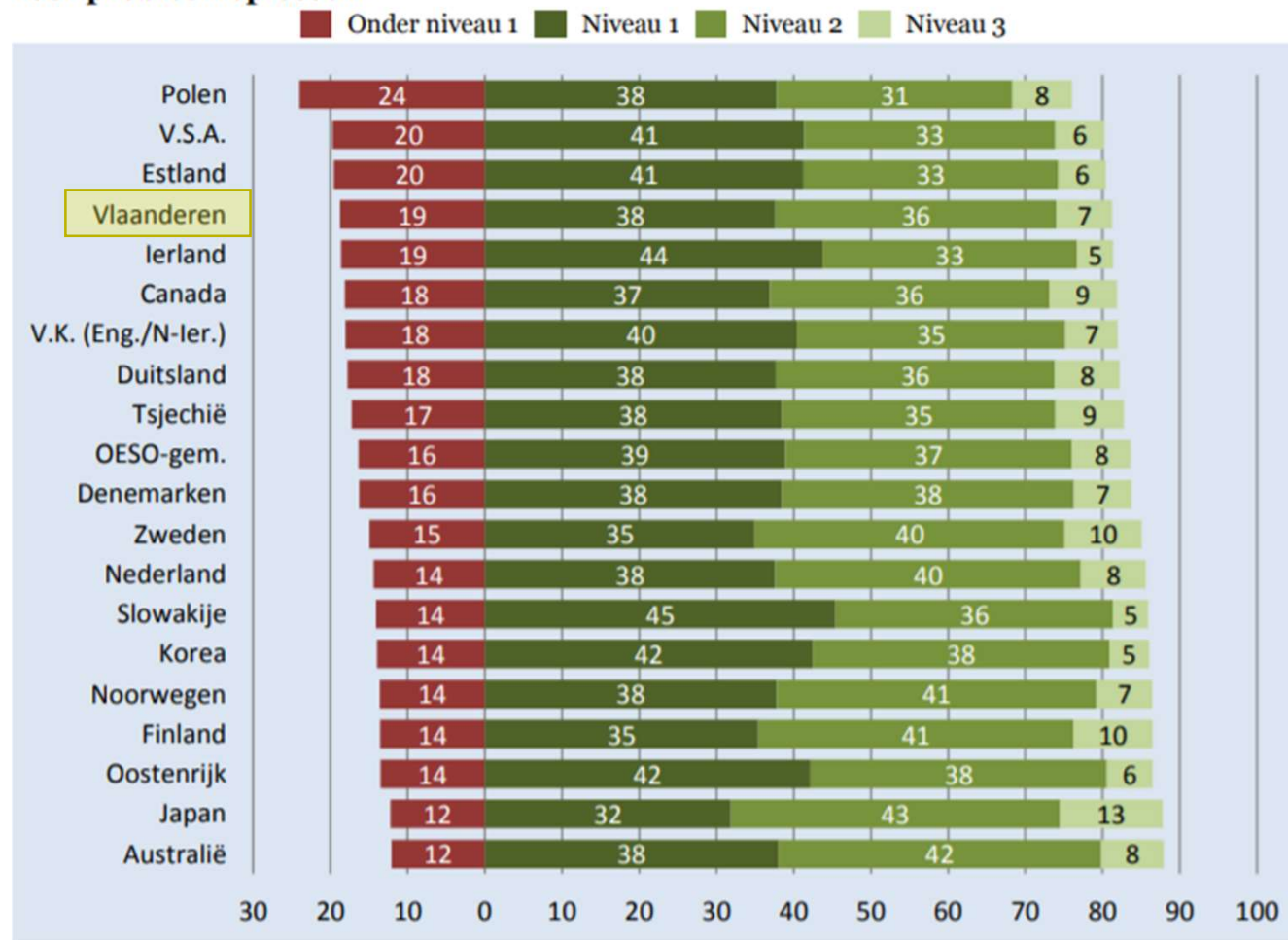
Bron: OECD, PIAAC 2012

UGent

PIAAC

Figuur 3.9 Percentage van de bevolking tussen 16 en 65 jaar volgens hun hoogste niveau voor probleemoplossen.

Landen zijn gerangschikt volgens afnemende proportie van mensen dat lager dan niveau 1 op probleemoplossen scoort.

Vlaanderen

is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN

ONDERWIJS & VORMING

Bron: OECD, PIAAC 2012
UGent

PIAAC

Tabel 4.17 Gemiddelde prestatie voor probleemoplossen naar leeftijd, bevolking tussen 16 en 65 jaar.

	24 of jonger		25-34		35-44		45-54		55-65	
	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout
Finland	303	1,92	310	1,83	296	1,66	277	1,52	253	1,64
Nederland	300	1,77	301	1,93	293	1,66	278	1,62	261	1,69
Vlaanderen	299	1,66	297	1,62	286	1,65	270	1,61	253	2,06
OESO-gem.	296	0,40	295	0,40	285	0,41	272	0,44	259	0,52
Referentiegem.	295	0,64	297	0,70	286	0,71	272	0,74	255	0,89
Duitsland	295	1,79	296	2,01	285	1,77	273	1,73	260	2,40
Denemarken	294	1,40	303	1,50	291	1,27	275	1,58	254	1,42
V.K.	288	1,89	292	1,76	283	1,46	272	1,78	263	1,97
Polen	287	1,35	280	2,29	271	3,12	258	3,29	244	4,13

Landen zijn gerangschikt volgens afnemende gemiddelde score van jongeren (24 of jonger).

	Significant hoger dan Vlaanderen
	Niet significant verschillend van Vlaanderen
	Significant lager dan Vlaanderen

Goed nieuws: de groep 16-24-jarigen doet het in verhouding veel beter dan de groep 55-65-jarigen...

... maar bewijs ook dat we het niet goed doen op het vlak van LLL

Vlaanderen

is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN

ONDERWIJS & VORMING

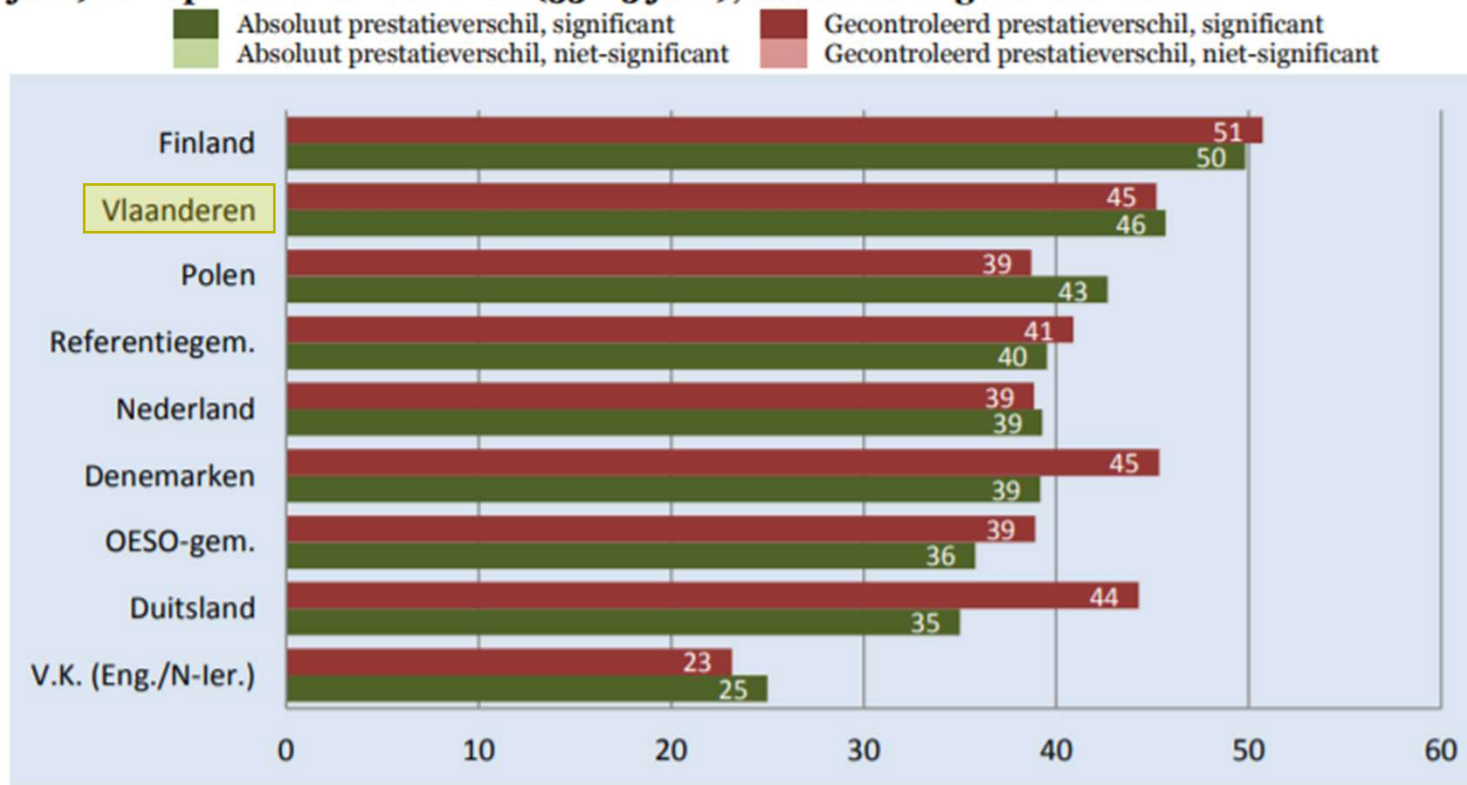
Bron: OECD, PIAAC 2012

UGent

PIAAC

Figuur 4.53 Gemiddeld prestatieverschil voor probleemoplossen van jongeren (16-24 jaar) ten opzichte van ouderen (55-65 jaar), absoluut en gecontroleerd.

Landen zijn gerangschikt volgens afnemende grootte van het absolute prestatieverschil.

Positieve waarden wijzen op een betere prestatie van jongeren.

Controlevariabelen: geslacht, opleidingsniveau, tewerkstellingssituatie, thuistaal en ICT-gebruik thuis.

Vlaanderen: $R^2(\text{absoluut})=0,15$; $R^2(\text{gecontroleerd})=0,34$

Vlaanderen

is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN

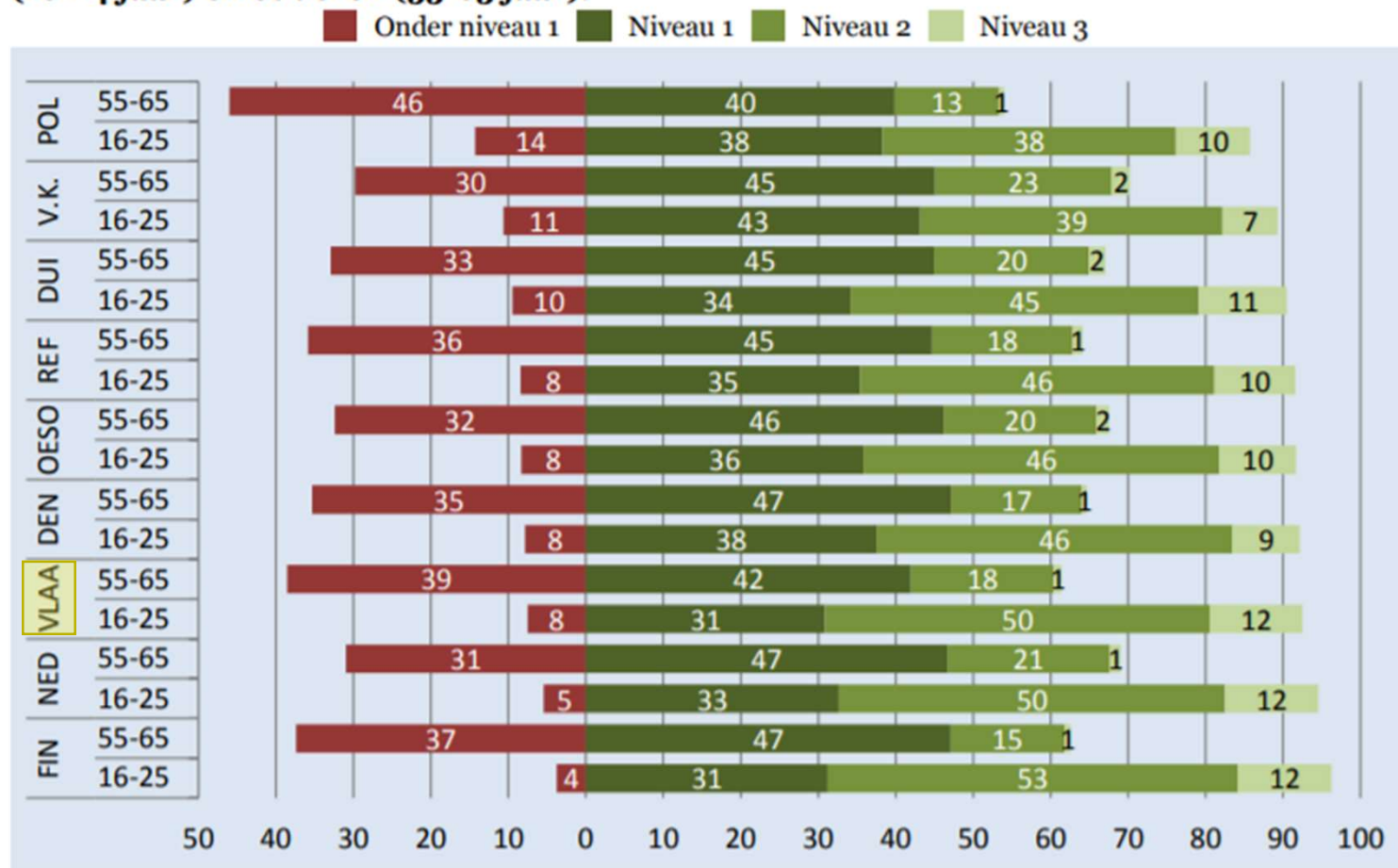
ONDERWIJS & VORMING

Bron: OECD, PIAAC 2012
UGent

PIAAC

Figuur 4.55 Percentages volgens hun hoogste niveau voor probleemoplossen – jongeren (16-24 jaar) en ouderen (55-65 jaar).

Landen zijn gerangschikt volgens afnemend aandeel jongeren dat presteert onder niveau 1.

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: OECD, PIAAC 2012
UGent

PIAAC

Tabel 4.18 Gemiddelde prestatie voor probleemoplossen naar opleidingsniveau, bevolking tussen 16 en 65 jaar.

	Geen diploma secundair onderwijs		Diploma secundair onderwijs		Diploma hoger onderwijs	
	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout
Finland	277	2,19	284	1,03	309	1,39
Duitsland	274	2,39	276	1,21	297	1,30
OESO-gem.	269	0,57	277	0,31	297	0,34
Denemarken	268	1,53	278	1,12	297	1,06
Referentiegem.	268	0,79	277	0,48	299	0,51
Nederland	264	1,08	287	1,32	304	1,28
Vlaanderen	260	2,14	273	1,01	297	1,16
V.K. (Eng./N-Ier.)	253	1,84	278	1,22	296	1,23
Polen	*	*	262	1,83	289	1,81

* Het steekproefaantal is te klein om een zinvolle resultaten te kunnen presenteren.
Landen zijn gerangschikt volgens afnemende gemiddelde score van laaggeschoolden

	Significant hoger dan Vlaanderen
	Niet significant verschillend van Vlaanderen
	Significant lager dan Vlaanderen

- Wie maximum diploma SO als hoogte kwalificatie heeft, doet het in verhouding minder goed

Vlaanderen

is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN

ONDERWIJS & VORMING

Bron: OECD, PIAAC 2012
UGent

Tabel 4.19 Gemiddelde prestatie voor probleemoplossen naar hoogste opleidingsniveau van ouders, bevolking tussen 16 en 65 jaar.

	Beide ouders hebben geen diploma secundair onderwijs		Tenminste één ouder heeft een diploma secundair onderwijs		Tenminste één ouder heeft een diploma hoger onderwijs	
	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout
Nederland	274	1,21	292	1,43	305	1,36
Finland	269	1,26	295	1,10	310	1,83
Denemarken	266	1,30	281	1,18	299	1,18
OESO-gem.	262	0,52	284	0,30	300	0,36
Referentiegem.	261	0,84	285	0,49	301	0,64
Vlaanderen	260	1,44	285	1,18	302	1,36
V.K. (Eng./N-Ier.)	258	1,72	288	1,28	301	1,59
Duitsland	252	3,09	279	1,37	297	1,34
Polen	248	3,85	272	1,49	297	2,70

Landen zijn gerangschikt volgens afnemende gemiddelde score van respondenten wiens beide ouders minder dan hoger secundair onderwijs hebben behaald.

	Significant hoger dan Vlaanderen
	Niet significant verschillend van Vlaanderen
	Significant lager dan Vlaanderen

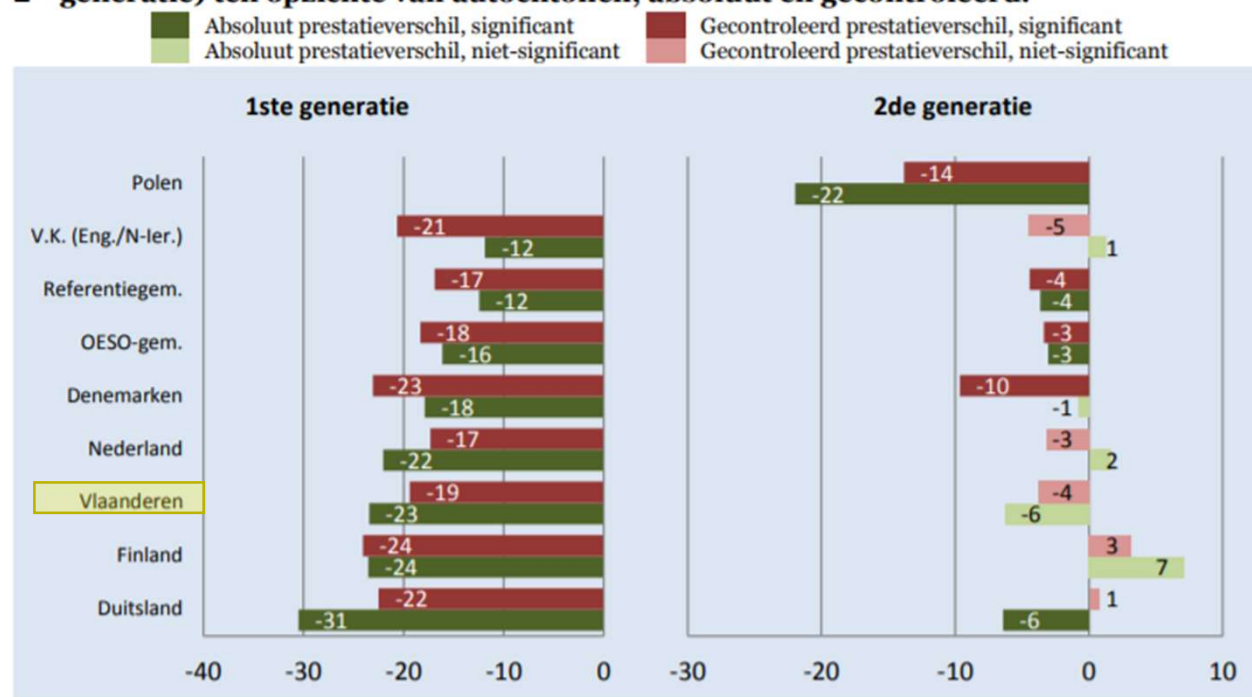
- Opleidingsniveau ouders weegt in Vlaanderen zwaarder door.
- Algemene trend is dat belang van dit achtergrondkenmerk belangrijker wordt, maar verschillen tussen Vlaanderen en OESO-gem. neemt niet toe

PIAAC

Figuur 4.62 Gemiddeld prestatieverschil voor probleemoplossen van migranten (1ste en 2de generatie) ten opzichte van autochtonen, absoluut en gecontroleerd.

Landen zijn gerangschikt volgens afnemende grootte van het absolute prestatieverschil van 1ste generatie migranten.

Positieve waarden wijzen op een betere prestatie van migranten.

Poolse resultaten voor 1ste generatie migranten niet opgenomen omwille van te kleine steekproef aantallen.

Controlevariabelen: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, opleidingsniveau ouders, thuistaal en ICT-gebruik thuis.

Vlaanderen: $R^2(\text{absoluut})=0,02$; $R^2(\text{gecontroleerd})=0,36$

- Opvallend: na controle blijken migranten van 1ste en 2de generatie het in Vlaanderen niet slechter te doen dan in andere landen

Vlaanderen

is onderwijs & vorming

BELEIDSDOMEIN

ONDERWIJS & VORMING

Bron: OECD, PIAAC 2012
UGent

PIAAC: enkele aandachtspunten

- Vlaanderen scoort opvallend minder goed voor 'probleemoplossend vermogen in digitale omgeving' dan voor 'geletterdheid' en vooral 'gecijferdheid'
- Vlaanderen haalt die achterstand wel in. De groep 16-24-jarigen doet het verhoudingsgewijs wel veel beter dan de groep 55-65-jarigen.
- Opleidingsniveau ouders en hoogst behaalde diploma wegen zwaarder door in Vlaanderen. Migratiestatus dan weer niet.
- Aandachtspunt: de impact van opleidingsniveau moeder, cultureel kapitaal, sociaal-economische status, thuistaal en hoogst behaalde diploma lijkt zwaarder door te wegen bij jongere generatie dan oudere generatie (in Vlaanderen, maar ook in OESO-gem.)

These 3: digitale inclusie houdt ook in dat alle kinderen en jongeren recht hebben op een brede algemene vorming, waaronder ook complexere informatie- en communicatievaardigheden. In het bijzonder dus ook voor jongeren in het secundair onderwijs die een arbeidsmarktgerichte studierichting volgen

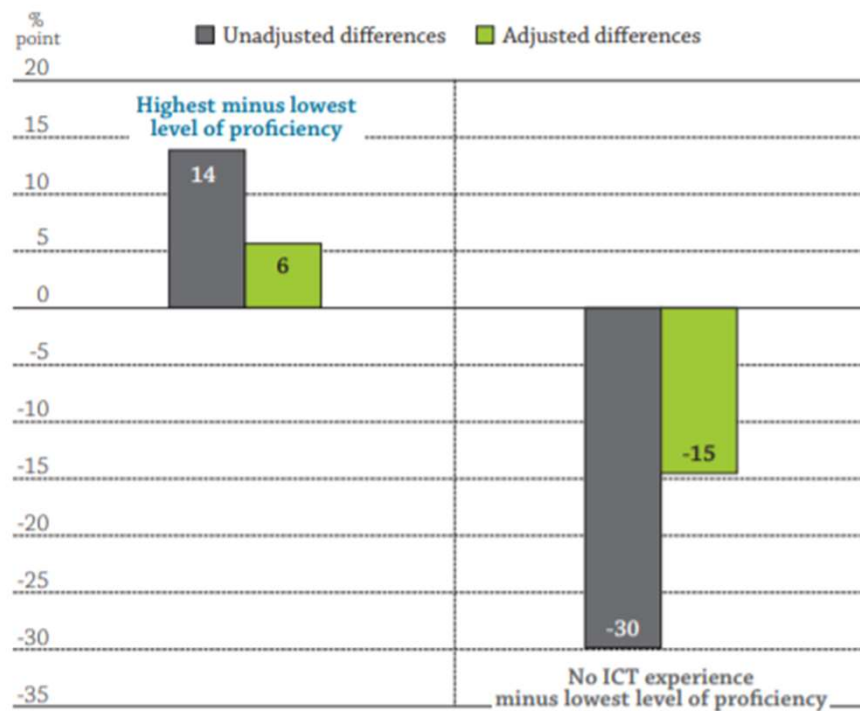

Belang van sterke ICT-vaardigheden i.f.v. arbeidsmarktkansen

Figure 2 ■ **How labour force participation is affected by problem-solving proficiency and lack of experience in using ICT**

Difference in the rate of labour force participation between groups, OECD average

■ **Note:** Adjusted differences take socio-demographic characteristics (age, gender, foreign-born status, years of education and marital status), literacy and numeracy proficiency, e-mail use at home and reading/writing/ numeracy use at home into account.

— **Source:** Survey of Adult Skills (PIAAC) (2012).

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

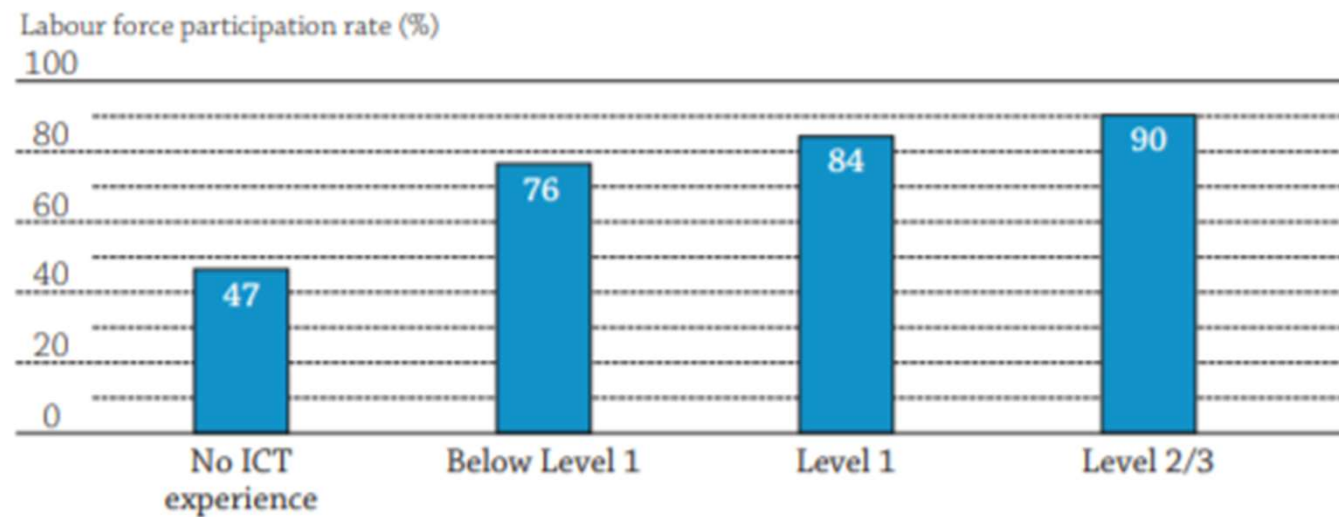
BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: OECD, Adult Skills in Focus 2015

Belang van sterke ICT-vaardigheden i.f.v. arbeidsmarktkansen

Figure 1 ■ **Labour force participation, by proficiency in solving problems using ICT**
Adults aged 25 to 65, OECD average

Source: Survey of Adult Skills (PIAAC) (2012).

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

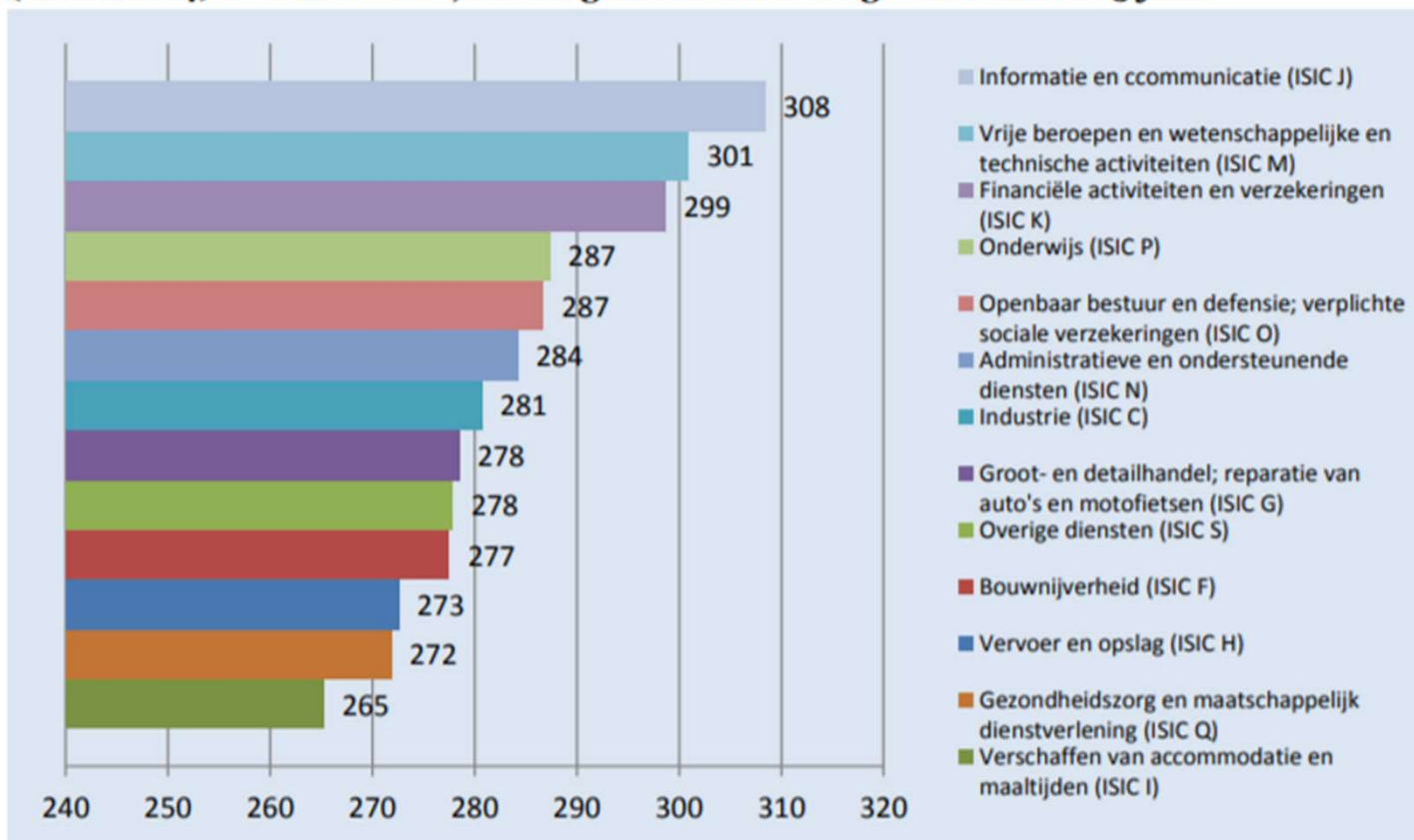
BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: OECD, Adult Skills in Focus 2015

Belang van sterke ICT-vaardigheden i.f.v. arbeidsmarktkansen

Figuur 4.72 Gemiddelde prestatie voor probleemoplossen naar economische sector (ISIC Rev. 4) in Vlaanderen, tewerkgestelde bevolking tussen 16 en 65 jaar.

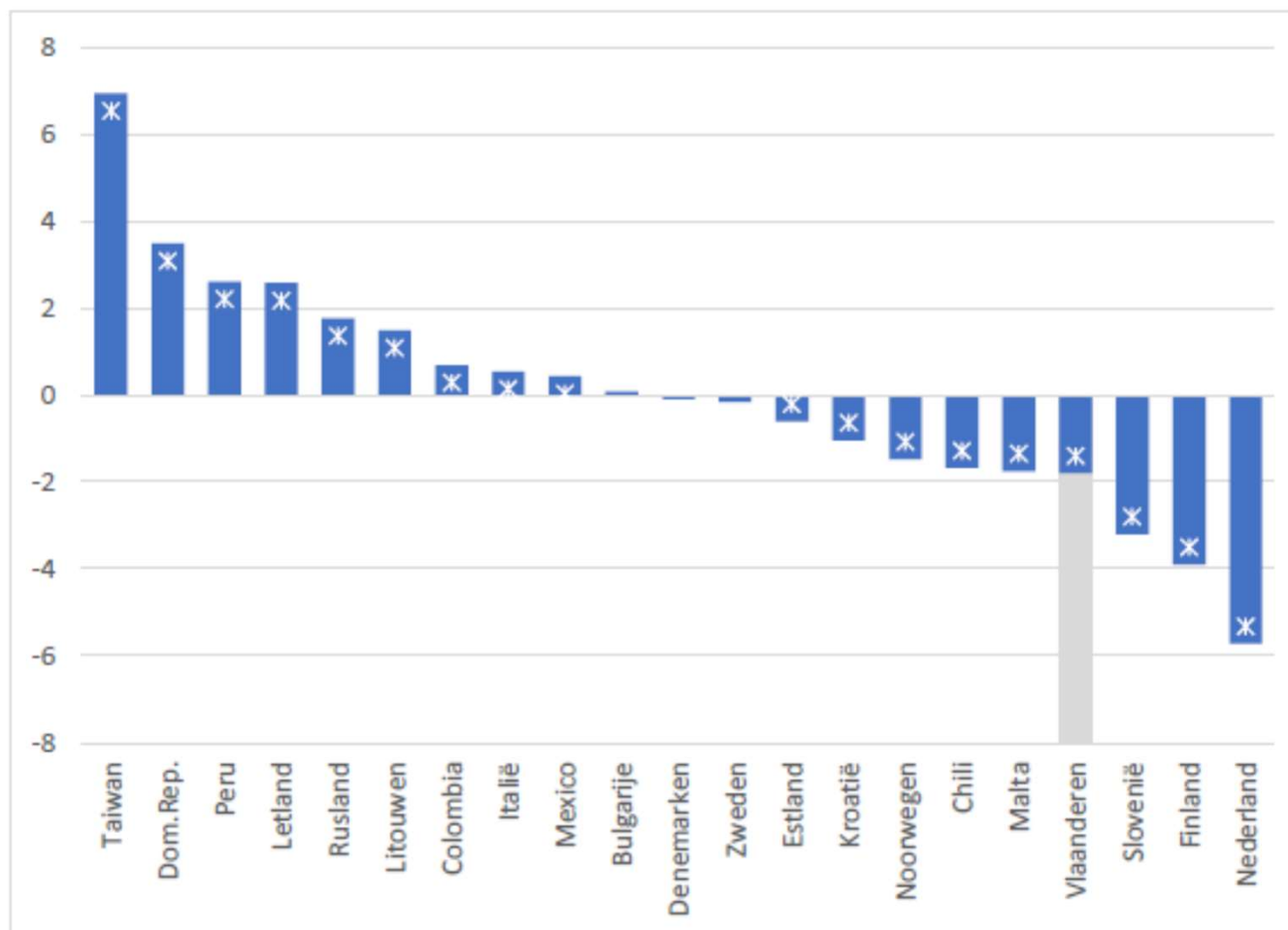
Economische sectoren zijn gerangschikt volgens afnemende gemiddelde probleemoplossingsprestatie.

Belang van sterke ICT-vaardigheden i.f.v. democratisch samenleven

Figuur 3.2 Politiek internetgebruik door leerlingen in internationaal perspectief

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

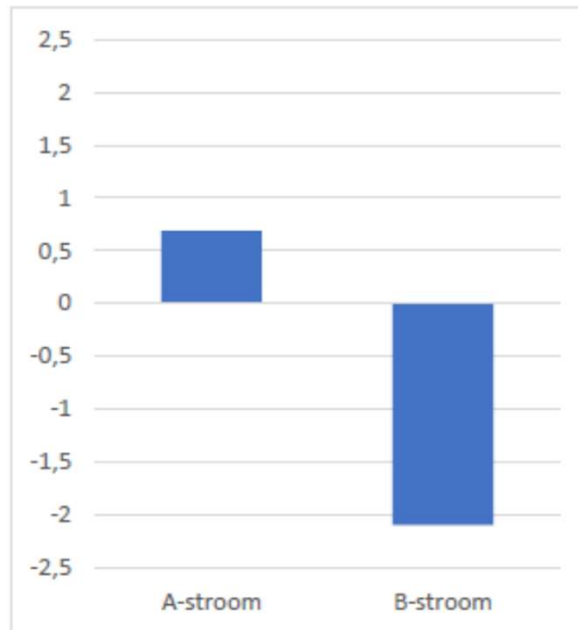
BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: ICCS 2016
KU Leuven

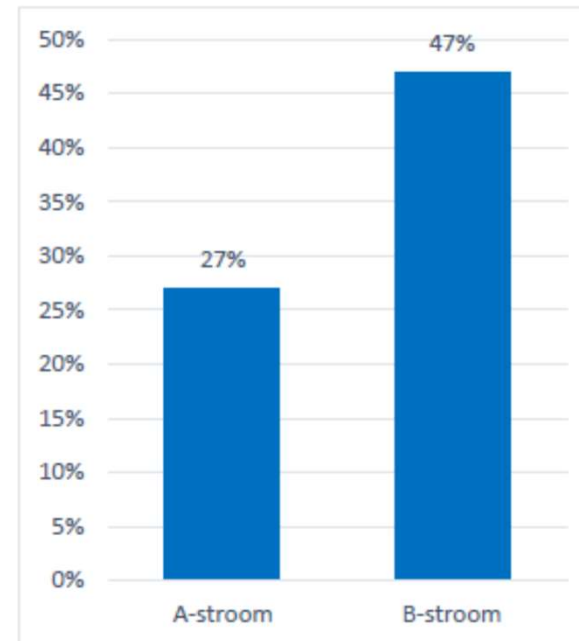
Belang van sterke ICT-vaardigheden i.f.v. democratisch samenleven

Figuur 3.4 Politiek internetgebruik volgens A/B-stroom

Noot: Verschil in scores voor A- en B-stroom op de schaal 'politiek internetgebruik' (IRT-schaal). Het verschil is significant ($p < 0,05$).

Figuur 3.5 Vertrouwen in sociale media volgens A/B-stroom

Noot: Percentage leerlingen uit de A- en B-stroom dat aangeeft veel of redelijk veel vertrouwen te hebben in sociale media. Het verschil is significant ($p < 0,05$).

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

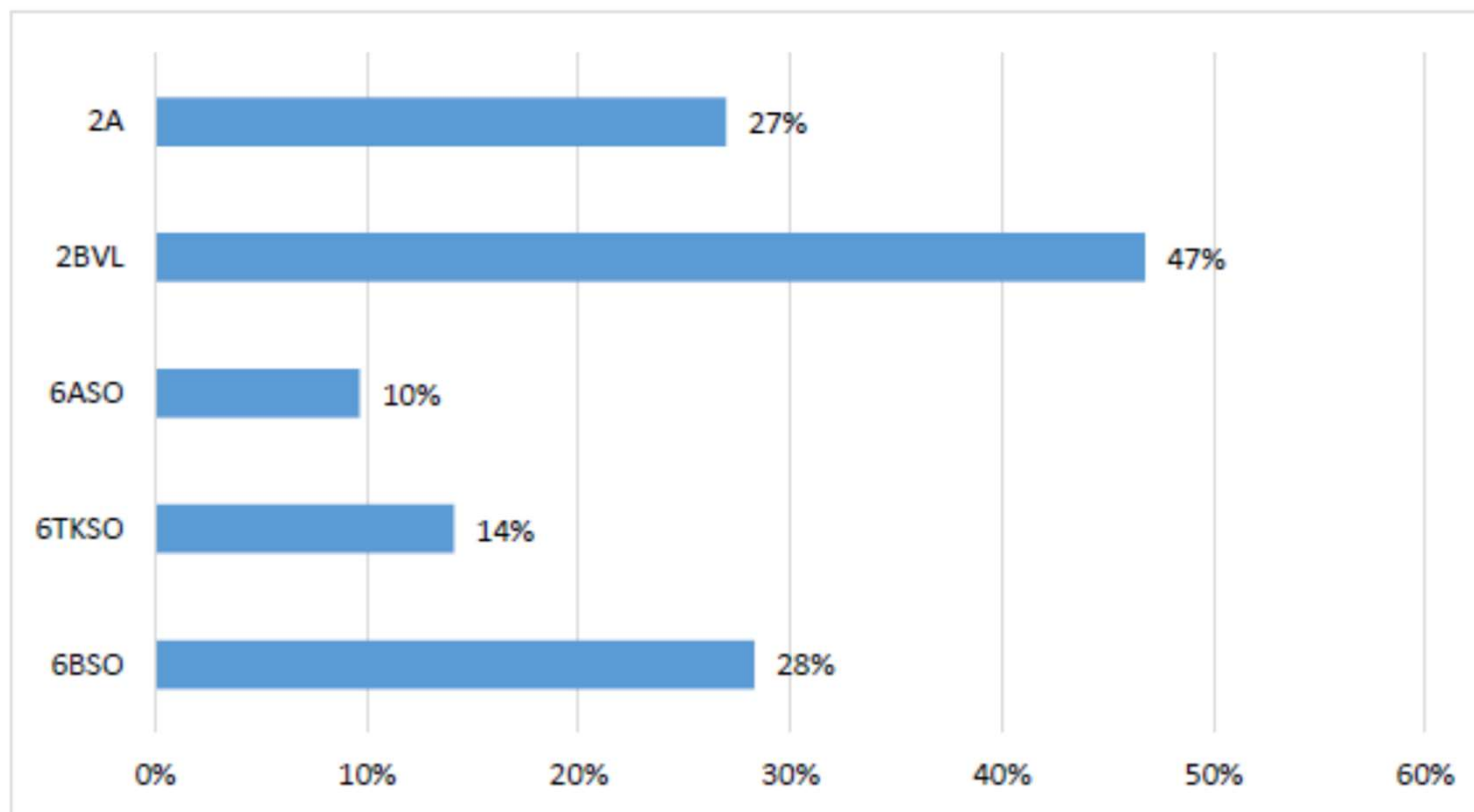
BELEIDSDOMEIN
ONDERWIJS & VORMING

Bron: ICCS 2016
KU Leuven

Belang van sterke ICT-vaardigheden i.f.v. democratisch samenleven

Figuur 11.1 Percentage leerlingen per onderwijsvorm dat (redelijk) veel vertrouwen heeft in sociale media.

Dank!

Verdere vragen:

Jeroen Backs – afdelingshoofd Strategische
Beleidsondersteuning – jeroen.backs@ond.vlaanderen.be